

VẬN DỤNG TƯ TƯỞNG VÀ TẤM GƯƠNG ĐẠO ĐỨC HỒ CHÍ MINH VỀ TỰ HỌC, GIÁO DỤC KỸ NĂNG TỰ HỌC CHO SINH VIÊN TẠI TRƯỜNG CAO ĐẲNG KINH TẾ TÀI CHÍNH THÁI NGUYÊN

Trần Thị Diệu Linh

Trường Cao đẳng Kinh tế Tài chính Thái Nguyên

TÓM TẮT

Vận dụng tư tưởng và tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh về tự học, thiết lập các bước cơ bản để giáo dục kỹ năng tự học cho học sinh, sinh viên là một đề tài còn ít được quan tâm, nghiên cứu. Với phương pháp tổng hợp, phân tích tài liệu, tác giả đã khái quát được lý luận về tự học trong tư tưởng Hồ Chí Minh; phân tích được nội hàm giá trị tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh về tự học, tự học suốt đời. Đồng thời tác giả đã thiết lập được các bước cơ bản để giáo dục cho học sinh, sinh viên nói chung và học sinh, sinh viên trường cao đẳng Kinh tế Tài chính Thái Nguyên nói riêng kỹ năng tự học nhằm đáp ứng nhiệm vụ đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo của nước ta từ chủ yếu là trang bị kiến thức sang phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất người học.

Từ khóa: *Tự học; tư tưởng Hồ Chí Minh về tự học; tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh về tự học; thiết lập các bước tự học; lập kế hoạch tự học.*

Ngày nhận bài: 09/4/2020; Ngày hoàn thiện: 24/4/2020; Ngày đăng: 30/4/2020

MANUPLATING HO CHI MINH'S BELIEF AND MORAL REFLECTION OF SELF-STUDY, EDUCATING SELF-STUDY SKILLS FOR STUDENTS AT THAI NGUYEN COLLEGE OF ECONOMICS AND FINANCE

Tran Thi Dieu Linh

Thai Nguyen College of Economics and Finance

ABSTRACT

Applying Ho Chi Minh's belief and moral reflection on self-study, establishing the basic steps to educate self-study skills for students is a subject of little interest and research. With the method of synthesizing and analyzing documents, the author has generalized the theory of self-study in Ho Chi Minh thought; Analyzing the implications of Ho Chi Minh's moral example of self-study and lifelong self-study. At the same time, the author has established the basic steps of the self-study process to educate students in general and students of Thai Nguyen College of Economics and Finance in particular. Forming self-study skills to meet the mission of basic and comprehensive renovation of our country's education and training range from mainly equipping knowledge to developing comprehensive competencies and qualities of learners.

Keywords: *Self-study; Ho Chi Minh's belief on self-study; Ho Chi Minh's moral reflection on self-study; establishing the basic steps in self-study; make a self-study plan.*

Received: 09/4/2020; Revised: 24/4/2020; Published: 30/4/2020

1. Đặt vấn đề

Hồ Chí Minh là người đã khai sinh ra nền giáo dục Mác-xít ở Việt Nam với một hệ thống quan điểm, lý luận đa dạng và phong phú. Hệ thống tư tưởng về giáo dục của Người đã soi đường cho sự phát triển của nền giáo dục Việt Nam trong mỗi thời kỳ, giai đoạn lịch sử. Trong hệ thống tư tưởng đó, quan điểm về tự học là cốt lõi của giáo dục. Người đã xây dựng những vấn đề có tính lý luận về tự học từ khái niệm, mục đích, nội dung, đối tượng, môi trường, nguyên tắc và phương pháp, làm cho người học có thái độ học tập, rèn luyện tích cực và tự giác. Người coi tự học là phương thức quan trọng để lĩnh hội tri thức.

Không chỉ là một nhà lý luận về giáo dục, về tự học, Chủ tịch Hồ Chí Minh còn là tấm gương sáng ngời về tự học và tự học suốt đời. Có thể khẳng định, tên tuổi, tư tưởng và sự nghiệp của Người được tạo dựng trên nền tảng của “Tự động”, “Tự học”, “Tự sáng tạo”.

Chủ tịch Hồ Chí Minh đã tổng kết những kinh nghiệm quý báu về tự học, tự học suốt đời và đã để lại những bài học vô giá đối với sự nghiệp giáo dục, đào tạo của nước ta. Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về tự học vào quá trình đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo là yêu cầu đặt ra bức thiết trong xã hội thông tin với nền kinh tế tri thức như hiện nay.

Nghị quyết 29 NQ/TW về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo đã xác định: “Chuyên mạnh quá trình giáo dục từ chủ yếu trang bị kiến thức sang phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất người học. Học đi đôi với hành; lý luận gắn với thực tiễn; Giáo dục nhà trường kết hợp với giáo dục gia đình và giáo dục xã hội”.

Những cụm từ: “Tự học”, “Tự giáo dục”, “Tự nghiên cứu” giờ đây đã trở thành nguyên lý cơ bản của tư tưởng giáo dục hiện đại. “Tự học có quan hệ chặt chẽ với quá trình dạy học nhưng có tính độc lập cao và mang đậm nét sắc thái cá nhân” [1, tr. 174].

“Vấn đề tự học được xem là khâu nòng cốt trong quá trình học tập của sinh viên.” [2, tr.76]. Nhưng đối với sinh viên nói chung và sinh viên trường cao đẳng Kinh tế Tài chính nói riêng, các em còn yếu và thiếu kỹ năng tự học. Nhiệm vụ đặt ra là cần giáo dục, định hướng, xây dựng cho các em kỹ năng tự học để phát triển năng lực và phẩm chất cá nhân trước những đòi hỏi ngày càng cao của nền sản xuất, của xã hội.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Tư tưởng và tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh về tự học

2.1.1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về tự học

Về khái niệm tự học: Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đưa ra quan niệm về tự học bằng một câu ngắn gọn, xúc tích nhưng chứa đựng nội dung sâu sắc, tự học là “*Phải biết tự động học tập*” [3, tr. 360]. Đồng thời Người cũng đã định nghĩa về tự động, “Tự động là không phải tựa vào ai, là tự mình biết biến báo xoay xở, tự mình biết thực hành công tác theo nhiều hình thức mới mẻ, phong phú” [4, tr. 44]. Như vậy, cốt lõi của tự học là ý thức của bản thân người học. Người học sẽ luôn tự giác, tự chủ, tự nỗ lực sáng tạo chiếm lĩnh tri thức bằng những hành động của chính mình để hướng tới mục đích nhất định.

Tự học là một bộ phận không thể tách rời của hoạt động giáo dục, là con đường để biến quá trình giáo dục thành quá trình tự giáo dục “Học không bao giờ cùng. Học mãi để tiến bộ mãi. Càng tiến bộ, càng thấy càng phải học thêm” [3, tr. 61]. Trong quan niệm tự học của Chủ tịch Hồ Chí Minh có nhiều điểm tương đồng với quan niệm của giáo dục học hiện đại. Theo Từ điển Giáo dục học: “Tự học là một bộ phận không thể tách rời của quá trình giáo dục, là quá trình mà người học tự mình hoạt động lĩnh hội tri thức khoa học và rèn luyện kỹ năng thực hành mà không có sự hướng dẫn trực tiếp của giáo viên và sự quản lý trực tiếp của cơ sở giáo dục, đào tạo” [5].

Về mục đích, động cơ của tự học: Người khẳng định tự học nhằm nâng cao sự hiểu biết của bản thân để hoàn thiện nhân cách, phục vụ sự nghiệp cách mạng và tự khẳng định

mình, “Ra sức học tập, tu dưỡng, tự cải tạo để tiến bộ mãi” [6, tr. 602].

Theo Người, tự học là biểu hiện sinh động của ý thức tự chủ. Thông qua tự học, người học khẳng định được giá trị của bản thân “Ý thức làm chủ không phải chỉ tỏ rõ ở tinh thần hăng hái lao động mà còn phải tỏ rõ ở tinh thần say mê học tập để không ngừng nâng cao năng lực làm chủ của mình” [7, tr. 527].

Về đối tượng và môi trường tự học:

Chủ tịch Hồ Chí Minh xác định tự học là yêu cầu đối với tất cả mọi người, mọi tầng lớp, giới tính, tuổi tác, chức vụ. Mọi người đều phải ra sức tự học tập, tự đào tạo. Mỗi cá nhân cần tận dụng triệt để mọi hoàn cảnh, phương tiện, hình thức để tự học, “Học ở trường, học ở sách vở, học lẫn nhau và học ở nhân dân” [3, tr. 361]; “Học trong xã hội, học nơi công tác thực tế, học ở quần chúng” [3, tr. 163]. Đồng thời Người cũng chỉ ra “Không học ở nhân dân là một thiếu sót lớn” [3, tr. 361].

Về nội dung tự học: Hồ Chí Minh yêu cầu phải tự học tất cả các lĩnh vực, cả chuyên môn nghiệp vụ lẫn đạo đức. Người cho rằng cần kết hợp chặt chẽ giữa “Học làm tính, học chính trị, học lịch sử, học khoa học thường thức” [8, tr. 469] Việc học tập các kinh nghiệm thực tế cũng được Chủ tịch Hồ Chí Minh hết sức chú trọng. Theo Người, kinh nghiệm là những tri thức rất quý cần được khai thác “kinh nghiệm đó đem trao đổi, gom góp lại là những bài học quý” [3, tr. 360].

Về phương pháp và nguyên tắc tự học

Đối với Chủ tịch Hồ Chí Minh, muốn tự học thành công phải có kế hoạch, sắp xếp thời gian học tập khoa học, kiên trì, bền bỉ thực hiện kế hoạch đến cùng. Người yêu cầu phải tự học mọi lúc, mọi nơi, bằng mọi phương tiện, hình thức, “còn sống là còn phải học”. Người cũng đã chỉ ra lao động là điều kiện cho việc tự học, “Ngoài học ở trường lớp, học trên sách, báo... Có một cách học rất tốt ai cũng có thể tham gia hàng ngày. Đó là cách học tập ngay trong sản xuất, học những người, những tổ, những đơn vị tiên tiến” [7, tr. 528].

Trong phương pháp, nguyên tắc tự học, Người cũng đã chỉ rõ, học đi đôi với hành, lý luận đi đôi với thực tiễn, “Thực tiễn không có lý luận hướng dẫn thì thành thực tiễn mù quáng. Lý luận không liên hệ với thực tiễn là lý luận suông” [6, tr. 95].

Trên đây là hệ thống lý luận về nội dung tự học trong tư tưởng Hồ Chí Minh từ khái niệm, nội dung, môi trường, đối tượng, nguyên tắc và phương pháp. Nhưng tư tưởng này không được trình bày trong một bài nói hay bài viết riêng, hoàn chỉnh mà được trình bày trong một hệ thống nhiều bài viết, bài nói ngắn gọn, xúc tích của Người. Đồng thời, Người thực hiện trước nhất và nhiều nhất tinh thần tự học và học tập suốt đời.

Tự học ở Hồ Chí Minh đã trở thành một triết lý nhân văn sâu sắc, là bài học kinh nghiệm quý báu cho nền giáo dục và đào tạo nước nhà, tạo điều kiện cho các thế hệ người Việt Nam phát huy tinh thần tự học, tự rèn luyện để hoàn thiện nhân cách phục vụ cho sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước hôm nay và mai sau.

2.1.2. Tám gương đạo đức Hồ Chí Minh về tự học

Chủ tịch Hồ Chí Minh không chỉ là nhà lý luận về tự học mà Người là tám gương tiêu biểu cho tinh thần tự học, tự rèn luyện để hoàn thiện nhân cách, phục vụ sự nghiệp cách mạng. Tám gương tự học phản ánh trí tuệ, bản lĩnh và nhân cách của Người được hình thành trong suốt cuộc đời hoạt động cách mạng. Tự học đã làm nên thiên tài Hồ Chí Minh. Thành quả độc lập cho tổ quốc và tự do cho nhân dân ngày hôm nay chính là minh chứng lớn lao cho tinh thần tự học, tự sáng tạo không ngừng, không nghỉ của Chủ tịch Hồ Chí Minh năm xưa.

Cả cuộc đời Người đã miệt mài tự học. Từ một thanh niên yêu nước với ý chí, quyết tâm cháy bỏng “Tự do cho đồng bào tôi, độc lập cho Tổ quốc tôi, đây là tất cả những điều tôi muốn, đây là tất cả những điều tôi hiểu” [9, Tr.31], Người đã bước vào con đường lao động đầy vất vả với bao công việc khó khăn, nặng nhọc

để kiếm sống và học tập, nhằm mục đích cuối cùng tìm ra con đường cứu nước, cứu dân. Có thể khẳng định tư tưởng và sự nghiệp của Chủ tịch Hồ Chí Minh được tạo dựng trên nền tảng của “Tự động”, “Tự học”, “Tự sáng tạo”.

Chủ tịch Hồ Chí Minh không được học nhiều ở nhà trường, thực tiễn là trường học lớn nhất trong cuộc đời Người. Quá trình tự học và tự học suốt đời ở Chủ tịch Hồ Chí Minh được thực hiện với một kế hoạch cụ thể, chặt chẽ, khoa học cùng với một ý chí quyết tâm bền bỉ, dẻo dai, tinh thần sáng tạo, tranh thủ mọi lúc, mọi nơi. Quá trình tự học của Người đã trở thành một khoa học, một nghệ thuật.

Trong hoàn cảnh đất nước rơi vào tình thế khó khăn, bế tắc về đường lối cứu nước, giải phóng dân tộc thì Nguyễn Tất Thành đã có một nhận định chính trị rất sáng suốt, mặc dù khâm phục các sĩ phu yêu nước nhưng Người đã không đi theo lá cờ của các cụ Phan Bội Châu, Phan Chu Trinh, Hoàng Hoa Thám... vì Người đã sớm đánh giá được những hạn chế trong các đường lối cứu nước của các vị tiền bối. Thay vào đó, Người đã quyết định lựa chọn lá cờ cách mạng dân chủ tư sản phương Tây “Tự do - Bình đẳng - Bác ái” mà Pháp đã tuyên truyền, để tìm xem ẩn sau những từ ngữ mỹ miều ấy là gì. Người đã nung nấu ý chí ra nước ngoài, xem nước Pháp và các nước khác làm ăn ra sao, nhất là xem họ tổ chức và cai trị như thế nào. Rồi sẽ về giúp dân, giúp nước.

Với một suy nghĩ táo bạo, một quyết tâm cháy bỏng, một hành trang lớn nhất là lòng yêu nước, thương dân, ngày 5/6/1911, Nguyễn Tất Thành với tên gọi Văn Ba, làm phụ bếp trên tàu buôn Đô đốc Latouche – Treville của Pháp, bắt đầu hành trình gian khổ tìm đường cứu nước.

Trên hành trình dài gần 30 năm xa quê hương, đất nước, Người đã làm mọi việc từ lao động chân tay đến trí óc. Lao động đối với người là phương tiện để sống, để đi, quan sát, học tập và tìm tòi chân lý.

Chính tinh thần yêu nước, thương dân nồng nàn kết hợp với tinh thần cần cù, vượt mọi

khó khăn, gian khổ, vừa lao động kiếm sống, vừa tích cực tự học, tự rèn luyện đã giúp Người tạo ra những bước chuyển biến cách mạng thực sự trong lịch sử tư tưởng và thực tiễn nước ta.

Người bắt đầu sự nghiệp bằng hai bàn tay trắng nhưng hai bàn tay ấy đã góp phần quan trọng tạo nên thành quả vẻ vang độc lập cho Tổ quốc, tự do, hạnh phúc cho nhân dân ngày hôm nay và mai sau.

Trên hành trình tìm đường cứu nước đầy gian khổ, nhưng không một lúc nào Người quên nhiệm vụ học và tự học. Người luôn phát huy tinh thần, ý thức tự học mọi lúc, mọi nơi, với mọi đối tượng mà người tiếp xúc. Người không ngần ngại học bạn bè, thủ thủy trên tàu buôn... Nói về tinh thần học tập của Người trên tàu, những người bạn của Người đã kể: “Mỗi ngày, chín giờ tối mới xong công việc, anh Ba mệt lử. Nhưng trong khi chúng tôi nghỉ hoặc đánh bài, anh Ba đọc hay viết đến mười một giờ hoặc nửa đêm” [9, tr.9]. Người luôn tận dụng tối đa thời gian cho việc học. Bất cứ lúc nào, bất cứ ở đâu, Người cũng có thể tìm tòi, học tập, không bỏ phí một chút thời gian nào, một cơ hội nào. Khi ở Pháp, Người đã khuyên bạn bè “Đừng phí thời gian vô ích nhìn những người đàn bà tắm ngoài bãi biển mà nên đi du lịch, học hỏi để hiểu biết được nhiều hơn” [9, tr 26].

Người không chỉ kiên trì tự học mà còn luôn tìm tòi, sáng tạo những phương pháp tự học hiệu quả. Ví như trong vấn đề học ngoại ngữ, Người đã có phương pháp học rất hiệu quả, “Sau khi hỏi được nghĩa của từ mới, người viết vào mảnh giấy, dán vào chỗ hay để ý nhất, có khi viết vào cánh tay để trong lúc làm việc vẫn học được. Lại cả khi đi đường, Người cũng nhắm bài học. Ban đêm khi chưa ngủ, Người lấy tay viết mò những chữ khó xuống chân cho kỳ nhớ mới thôi” [10]. Sau khi học được từ mới, Người tìm cách ghép câu để dùng ngay.

Với ý chí kiên trì, bền bỉ và phương pháp tự học đúng đắn, Hồ Chí Minh đã tích lũy được vốn kiến thức phong phú, uyên bác. Giáo sư Hoàng Chí Bảo từng xác nhận rằng Người nói

được 29 thứ tiếng, chưa kể tiếng đồng bào dân tộc nước Việt. Không chỉ giỏi ngoại ngữ, Người còn là nhà báo có uy tín ở Pháp và trở thành chủ nhiệm kiêm chủ bút tờ “Le Paria” – “Người cùng khổ” với nội dung đầy sức chiến đấu chống thực dân pháp, đấu tranh cho quyền lợi của người lao động. Không chỉ có vậy, Người còn là một nhà thơ nổi tiếng với chất thơ: Khi ôn tồn, thấu tình, đạt lý, khi đanh thép, mạnh mẽ, hùng hồn. Văn chương của Người thực sự là thứ vũ khí sắc bén để đấu tranh cách mạng. Nhân dân thế giới nói chung và nhân dân Việt Nam nói riêng, còn biết đến Người với vai trò là nhà ngoại giao tài ba, nhà chính trị xuất sắc... Unesco đã công nhận Hồ Chí Minh là “Anh hùng giải phóng dân tộc, nhà văn hóa kiệt xuất”.

Không chỉ là biểu tượng của ý chí tự học, phương pháp học tập sáng tạo, Chủ tịch Hồ Chí Minh còn là tấm gương sáng về tự học suốt đời. Người tâm sự: “Tôi năm nay 71 tuổi, ngày nào cũng phải học... Công việc cứ tiến mãi. Không học thì không theo kịp, công việc nó sẽ gạt mình lại phía sau” [11, tr.273]; “Bác đã 76 tuổi nhưng vẫn cố gắng học thêm. Chúng ta phải học và hoạt động cách mạng suốt đời. Còn sống thì còn phải học, còn phải hoạt động cách mạng” [12, tr.113]. Như vậy, từ trẻ đến già, từ lúc khó khăn, gian khổ nhất đến khi ở cương vị cao nhất là Chủ tịch nước, Người vẫn không ngừng học và tự học. Trường học lớn nhất của Người gắn liền với những thăng trầm trong cuộc đời hoạt động cách mạng vì nước, vì dân, vì sự nghiệp giải phóng con người.

Chính nhờ tự học và tự học suốt đời đã giúp Chủ tịch Hồ Chí Minh có một tầm hiểu biết rộng lớn Đông Tây kim cổ, có tư duy độc lập, tự chủ, sáng tạo, có trí tuệ thiên tài không ai sánh kịp. Đúng như nhà nghiên cứu Nga Vasiliep đã nhận xét: “Hiếm có chính khách nào của thế kỷ XX có thể sánh được với Hồ Chí Minh về trình độ học vấn, tầm hiểu biết rộng lớn và sự thông minh trong cuộc đời” [13].

Như vậy, tấm gương tự học của Hồ Chí Minh được thể hiện ở ba nội dung chính: Ý chí vượt gian khó, kiên trì, bền bỉ tự học; phương pháp

sáng tạo, tự chủ trong quá trình tự học và tự học suốt đời.

Dù Người đã đi xa, song hệ thống lý luận về tự học và tấm gương tự học, học không biết mệt mỏi của Người thì vẫn còn sống mãi với muôn đời các thế hệ con cháu hôm nay và mai sau. Những lời chỉ dẫn quý báu, những bài học kinh nghiệm sâu sắc từ tấm gương tự học bền bỉ suốt đời của Chủ tịch Hồ Chí Minh cho đến nay vẫn nguyên giá trị to lớn đối với sự nghiệp giáo dục và đào tạo nước ta, cũng như đối với từng cá nhân trong quá trình hoàn thiện nhân cách, khẳng định bản thân.

2.2. Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về tự học vào rèn luyện kỹ năng tự học cho sinh viên trường Cao đẳng Kinh tế Tài chính Thái Nguyên

2.2.1. Tổng quan về trường

Trường Cao đẳng Kinh tế Tài chính Thái Nguyên tiền thân là trường trung cấp Kinh tế Bắc Thái thành lập ngày 10/12/1978. Nhà trường hiện có 172/224 là cán bộ, giảng viên, trong đó trình độ tiến sĩ: 16 người; nghiên cứu sinh: 08 người; thạc sĩ, cao học: 148 người; giảng viên chính: 7 người. Với đội ngũ giảng viên đạt và vượt chuẩn nhà trường luôn xác định vai trò, sứ mệnh là đào tạo tốt các chuyên ngành Kế toán, Tài chính, Quản trị kinh doanh, Dịch vụ pháp lý, Viễn thông và Bưu chính để cung cấp nguồn nhân lực có chất lượng cho thị trường lao động các tỉnh miền núi phía Bắc, góp phần vào sự phát triển kinh tế - xã hội của địa phương và cả nước trong bối cảnh hội nhập kinh tế quốc tế. Hiện nhà trường được Bộ Lao động Thương binh và xã hội công nhận 5 nghề trọng điểm trong đó 2 nghề cấp quốc tế, 2 nghề khu vực Asian và 01 nghề cấp quốc gia.

Với thương hiệu của nhà trường đã được khẳng định trong hơn 40 năm qua, công tác tuyển sinh của nhà trường luôn đạt từ 110 - 120% chỉ tiêu được giao, góp phần giữ vững quy mô đào tạo, giai đoạn 2015-2020 thường xuyên có từ 2.800 đến 3.200 học sinh, sinh viên học tập tại trường.

Nhà trường luôn xác định giá trị của giáo dục là đào luyện cho sinh viên tinh thần biết tư duy

cho nên mỗi cán bộ giảng viên luôn phát huy được vai trò chủ động, tích cực, độc lập của sinh viên, lấy sinh viên làm trung tâm của quá trình giáo dục. Chương trình đào tạo được biên soạn đổi mới với tỷ lệ thực hành thực tập tối thiểu đạt từ 50-70% chương trình đào tạo.

Hệ thống cơ sở vật chất hiện đại của nhà trường đã đáp ứng được nhu cầu học và tự học tập nâng cao trình độ của sinh viên. Hệ thống phòng học hiện đại cùng nhiều phòng học chuyên dụng như phòng học máy tính, phòng học ngoại ngữ với hệ thống máy tính cấu hình cao có kết nối Internet hỗ trợ cho học tập và tra cứu thông tin; Trung tâm thư viện với hơn chục phòng đọc, tra cứu thông tin với hàng vài nghìn đầu sách, tài liệu giúp sinh viên, giảng viên tiếp cận tốt nhất với kho tri thức để phục vụ học tập, nghiên cứu. Thực hiện đầy mạnh đổi mới phương pháp dạy học theo hướng tăng giờ giảng tích hợp, thực hành trong chương trình đào tạo, nhà trường còn có một hệ thống các khu thực hành, thực tập mang lại những trải nghiệm thực tế cho sinh viên trong học và tự học.

Mỗi cán bộ giảng viên luôn đam mê, sáng tạo trong giảng dạy để thực hiện tốt nguyên tắc và phương pháp giáo dục mà Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đề ra: Học đi đôi với hành, lý thuyết gắn liền với thực tế, thực hành dân chủ trong giáo dục... Vận dụng nguyên lý học đi đôi với hành, mỗi thầy cô giáo đã luôn đồng hành cùng sinh viên trong lĩnh hội tri thức, kinh nghiệm đồng thời tạo môi trường giúp các em vận dụng những tri thức lý luận, kinh nghiệm thực tiễn để giải quyết các công việc trong thực tế đời sống.

Nói tóm lại, với đội ngũ giảng viên nhiệt huyết, uy tín, giàu kinh nghiệm hoạt động thực tiễn, cùng hệ thống trang thiết bị, cơ sở vật chất hiện đại luôn đáp ứng tốt nhất cho sinh viên môi trường để học và tự học, tự nghiên cứu góp phần đào tạo những thế hệ sinh viên vừa “hồng”, vừa “chuyên” phục vụ sự nghiệp công nghiệp hóa – hiện đại hóa đất nước trong bối cảnh hội nhập kinh tế quốc tế.

2.2.2. Giáo dục kỹ năng tự học cho sinh viên trong nhà trường

Chủ tịch Hồ Chí Minh đã khẳng định tự học nhằm nâng cao sự hiểu biết của bản thân để hoàn thiện nhân cách, phục vụ sự nghiệp cách mạng và tự khẳng định mình. Đồng thời chính tấm gương tự học Hồ chủ tịch đã cho chúng ta những bài học về vai trò quan trọng của tự học. Đặc biệt trong thời đại thông tin bùng nổ như hiện nay thì tự học chứa đựng nhiều giá trị lớn lao, là chìa khóa vàng đẩy mạnh quá trình tìm tòi kiến thức, khám phá những điều tốt đẹp và mới lạ, nâng cao khả năng hiểu biết; giúp rèn luyện kỹ năng, thói quen, phương pháp học tập, hình thành niềm tin khoa học, rèn luyện ý chí học tập, óc phê phán, bồi dưỡng hứng thú học tập, sự say mê nghiên cứu khoa học, thúc đẩy quá trình học tập suốt đời; bồi dưỡng nhân cách, tu dưỡng được sự tự giác cao, đem lại những đức tính tốt như làm chủ trong suy nghĩ và hành động, khát khao chiếm lĩnh tri thức, không ngần ngại trước những khó khăn, thử thách. Để phát huy tối ưu vai trò của tự học, đòi hỏi mỗi sinh viên cần hình thành kỹ năng tự học.

Kỹ năng tự học gồm các bước cơ bản sau:

Bước 1: Lập kế hoạch tự học

Lập kế hoạch tự học là quá trình thiết kế chương trình hành động của mỗi sinh viên, bao gồm việc xác định mục tiêu, nội dung công việc, các phương pháp thực hiện, nguồn lực để đảm bảo đạt được mục tiêu đã đề ra với hiệu quả cao nhất. Lập kế hoạch tự học giúp quản lý thời gian hiệu quả, nâng cao hiệu suất học tập.

Sinh viên phải xác định tính hướng đích của kế hoạch để lựa chọn kiểu kế hoạch, có thể là kế hoạch ngắn hạn, kế hoạch dài hạn, thậm chí là kế hoạch cho từng môn, từng phần... Kế hoạch cần được tạo lập rõ ràng, nhất quán cho từng thời điểm, giai đoạn.

Lập kế hoạch tự học gồm các khâu cơ bản: Xác lập mục tiêu, hoạch định tiến trình, kiểm tra, kiểm soát, đánh giá kế hoạch.

- *Xác lập mục tiêu của quá trình tự học:* Mục tiêu cần rõ ràng, có tính hướng đích. Học vì cái gì. Những kiến thức tự học đó phục vụ cho công việc gì.

- *Hoạch định tiến trình thực hiện mục tiêu:* Lập kế hoạch tự học là vạch ra tất cả các công việc cần thiết để đạt mục tiêu. Kế hoạch tự học phải thực tế và linh hoạt. Để thực hiện được mục tiêu, người học cần biết chọn nhiệm vụ trọng tâm, xác định được thứ tự ưu tiên cho từng công việc, thực hiện công việc nào trước, công việc nào sau. Cùng với nội dung công việc đã hoạch định, người học cần lựa chọn gắn kèm thời gian, địa điểm. Việc lựa chọn thời gian, địa điểm phù hợp giúp tập trung động lực hoàn thành mục tiêu.

- *Kiểm tra, kiểm soát, đánh giá bản kế hoạch:* Kiểm soát, đánh giá bản kế hoạch là khâu quan trọng trong quá trình lập kế hoạch, giúp sinh viên kịp thời phát hiện những bất hợp lý trong quá trình tạo lập kế hoạch, sẵn sàng sửa đổi để hoàn thiện kế hoạch tự học.

Bước 2: Thực hiện kế hoạch tự học

Kỷ luật khi thực hiện kế hoạch tự học đã đề ra, quyết tâm cao, nghiêm túc thực hiện, sẵn sàng sửa đổi những thói quen không hữu ích, gây mất thời gian, mất tập trung trong quá trình tự học như lướt web, chơi game, xem phim... Muốn thực hiện tốt kế hoạch tự học, ngoài ý thức, trách nhiệm của bản thân, người học cũng cần rèn luyện được một số kỹ năng cần thiết sau:

* *Tiếp cận thông tin:* Nhu cầu thông tin của con người ngày càng gia tăng, điều kiện để tiếp cận thông tin cũng ngày càng đa dạng, bao gồm đọc sách, nghe giảng, xem truyền hình, tra cứu từ Internet, hội thảo, làm thí nghiệm, quan sát, điều tra... Trong quá trình tự học, sinh viên cần phát huy được các cách tiếp cận thông tin nêu trên để có được nguồn tri thức phục vụ cho mục tiêu đã đề ra.

Đối với cách tiếp cận thông tin tri thức từ sự định hướng của thầy cô giáo đòi hỏi sinh viên phải biết cách tập trung theo dõi sự dẫn dắt của thầy cô. Đồng thời cần lưu ý cách ghi bài khi nghe giảng như ghi một cách chọn lọc, sử dụng ký hiệu riêng, ghi cả chính đề lẫn phản đề, ghi thắc mắc của chính mình.

Trong các phương thức tiếp cận thông tin tri thức hiện nay, đọc sách là con đường tốt để

làm chủ tri thức. Khi đọc sách cần xác định rõ mục đích đọc sách, chọn cách đọc phù hợp như tìm hiểu nội dung tổng quát của quyển sách, đọc thử một vài đoạn, đọc lướt qua nhưng có trọng điểm, đọc kỹ có phân tích, nhận xét, đánh giá. Khi đọc sách cần phải tập trung chú ý, tích cực suy nghĩ và ghi chép.

* *Xử lý thông tin:* Khi đã tiếp cận được các nguồn thông tin liên quan đến kiến thức cần có để thực hiện mục tiêu, cần biết cách sắp xếp, phân tích các dữ liệu theo yêu cầu, tiêu chí cụ thể một cách khoa học, chính xác nhằm phục vụ cho việc hình thành tri thức để hoàn thành mục tiêu đã đề ra trong kế hoạch tự học.

* *Vận dụng tri thức, thông tin:* Đưa thông tin tri thức đã tiếp thu, tích lũy được vào thực tiễn để giải quyết các vấn đề liên quan như làm bài tập thực hành, thảo luận nhóm...

* *Trao đổi, phổ biến thông tin, tri thức:* Trao đổi, chia sẻ các thông tin, tri thức đã tiếp thu và tích lũy được trong quá trình tự học có vai trò quan trọng, một mặt giúp nhận rộng sự hiểu biết, đồng thời cũng là một quá trình kiểm chứng tính khoa học, chính xác của thông tin thông qua quá trình phản biện của người nghe.

Bước 3: Đánh giá, rút kinh nghiệm quá trình tự học

Bám sát kế hoạch, mục tiêu và kết quả tri thức thu được, người học sẽ tự đánh giá bản thân đã đạt được kết quả gì, chưa đạt được gì để có hướng phát huy mặt mạnh, khắc phục hạn chế, kịp thời sửa chữa sai sót.

Đánh giá về quá trình tự học cần diễn ra thường xuyên, liên tục và đánh giá một cách nghiêm túc.

Để rèn luyện kỹ năng tự kiểm tra, đánh giá, người học cần:

Đối chiếu các tri thức mà bản thân tiếp cận được trong quá trình tự học với những tri thức khoa học mà nhà giáo dục định hướng, cung cấp để tự điều chỉnh, sửa chữa những nhận định chưa đúng hoặc hoàn thiện kết quả nghiên cứu qua quá trình thực hiện kế hoạch tự học.

Tự rút kinh nghiệm về phương pháp tự học, điều chỉnh, hoàn thiện để ngày càng tích lũy được kỹ năng tự học, phục vụ quá trình học tập suốt đời.

Phát hiện những thiếu hụt về kiến thức, những sai lầm trong nhận thức để từ đó tìm cách bổ sung, khắc phục.

3. Kết luận

Tư tưởng và tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh về tự học, tự học suốt đời là di sản quý báu mà Người để lại cho thế hệ hôm nay và mai sau. Suy ngẫm về quá trình tự học Hồ Chí Minh, chúng ta sẽ nhận thấy được giá trị, ý nghĩa lớn lao của cuộc vận động “Mỗi thầy, cô giáo là một tấm gương sáng về đạo đức, tự học và sáng tạo”. Cuộc vận động thực sự góp phần thổi luồng sinh khí trong công cuộc đổi mới toàn diện nền giáo dục và đào tạo của nước ta.

Để vận dụng tư tưởng và noi theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh về tự học, tự học suốt đời, đòi hỏi mỗi học sinh, sinh viên nói riêng và tất cả chúng ta nói chung phải tự rèn luyện, trau dồi kỹ năng tự học với các bước cơ bản: Lập kế hoạch tự học; kiên trì bền bỉ thực hiện kế hoạch; đánh giá, rút kinh nghiệm quá trình tự học cả bản thân.

Tự học có thực sự phát huy hiệu quả hay không. Điều đó phụ thuộc vào ý chí quyết tâm, sự chăm chỉ của mỗi cá nhân. Nhà trường chỉ cho chúng ta chiếc chìa khóa tri thức, học trong cuộc sống là công việc cả đời.

TÀI LIỆU THAM KHẢO/ REFERENCES

- [1]. V. H. Dang (Main author), *University teaching Reasoning*, University of Education Publishing House, 2004.
- [2]. T. T. Vu, T. H. Pham, “Application of self studying method in teaching Ho Chi Minh’s thoughts at the current colleges and universities,” *TNU Journal of Science and Technology*, vol.198, no.05, 2019.
- [3]. *Ho Chi Minh complete volume*, volume 6, National Political Publishing House, Hanoi, 2011.
- [4]. *Ho Chi Minh complete volume*, volume 4, National Political Publishing House, Hanoi, 2011.
- [5]. H. Bui, V. G. Nguyen, H. Q. Nguyen, and V. T. Vu, *Education learning dictionary*. Publisher of Encyclopedia, Hanoi, 2001.
- [6]. *Ho Chi Minh complete volume*, volume 11, National Political Publishing House, Hanoi, 2011.
- [7]. *Ho Chi Minh complete volume*, volume 12, National Political Publishing House, Hanoi, 2011.
- [8]. *Ho Chi Minh complete volume*, volume 5, National Political Publishing House, Hanoi, 2011.
- [9]. D. T. Tran, *Stories about the life of President Ho Chi Minh*, Tre Publishing House, Hanoi, 2005.
- [10]. N. D. Doan, “President Ho Chi Minh with the spirit of study and self- study,” March 03, 2018. [Online]. Available: <https://danguykccq.tuyenquang.gov.vn/DetailView/3366/33/Chu-tich-Ho-Chi-Minh-voi-tinh-than-hoc-va-tu-hoc.html>. [Accessed February 06, 2020].
- [11]. *Ho Chi Minh complete volume*, volume 13, National Political Publishing House, Hanoi, 2011.
- [12]. *Ho Chi Minh complete volume*, volume 15, National Political Publishing House, Hanoi, 2011.
- [13]. D. T. N. Vu, “President Ho Chi Minh with reading and self-Study,” September 11, 2019. [Online]. Available: <http://vuthuvien.bvhttdl.gov.vn/articledetail.aspx?sitepageid=579&articleid=10822>. [Accessed February 05, 2020].